

Příloha č. 1

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání ZŠ Letovice

Program zájmového vzdělávání ve školní družině

Platnost dokumentu: od 1. 9. 2023

verze: 4

Datum projednání v pedagogické radě: 22. 6. 2023

Datum projednání ve školské radě: 27. 6. 2023

Číslo jednací: ZS/335/2023

Obsah

<u>Činnost školní družiny</u>	<u>3</u>
<u>Organizace činnosti ŠD</u>	<u>3</u>
<u>Zájmové vzdělávání v ŠD</u>	<u>3</u>
<u>Formy zájmového vzdělávání</u>	<u>4</u>
<u>Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami</u>	<u>4</u>
<u>Materiální podmínky</u>	<u>4</u>
<u>Personální podmínky</u>	<u>4</u>
<u>Zásady a cíle zájmového vzdělávání</u>	<u>5</u>
<u>Získávání kompetencí</u>	<u>5</u>
<u>Časový plán a obsah zájmového vzdělávání</u>	<u>7</u>
<u>Pravidla chování, bezpečnost a hygienické podmínky</u>	<u>8</u>
<u>Dokumentace ŠD</u>	<u>9</u>

1. Činnost školní družiny

- Školní družina (dále ŠD) poskytuje zájmové vzdělávání žákům 1. stupně ZŠ. Ve výjimečných případech mohou do ŠD docházet i žáci 2. stupně ZŠ.
- ŠD umožňuje účastníkům aktivní naplnění volného času zájmovou činností se zaměřením na různé oblasti.
- Důležitý je požadavek dobrovolnosti, aktivity, seberealizace, zajímavosti a zájmovosti, pestrosti a přitažlivosti.
- ŠD tvoří ve dnech školního vyučování mezistupeň mezi výukou ve škole a výchovou v rodině. ŠD není pokračováním školního vyučování, má svá specifika, která se odlišují od školního vyučování.
- Do ŠD mohou být dočasně umístováni žáci, kteří do ní nejsou přihlášení a vyžaduje to organizace školy, např. při dělených hodinách, v době, kdy je z různých důvodů cíleně či neplánovaně přerušena výuka, při mimořádné žádosti rodičů, nesmí však být překročen nejvýše přístupný počet žáků v oddělení.
- Činnosti ŠD se řídí ŠVP ZŠ a ŠD a měsíčními plány. Činnosti ŠD se přizpůsobují momentální situaci, řídí se počasím a ostatními vlivy.
- ŠD naplňuje zájmy a potřeby účastníků. Zabývá se aktivitami potřebnými pro rozvoj osobnosti, kompenzuje jednostrannou zátěž ze školy, duševní hygienu, má funkci výchovnou, vzdělávací, kulturní, preventivní, zdravotní, sociální a preventivní, rozvíjí schopnosti, znalosti, dovednosti, upevňuje sociální vztahy.

2. Organizace činností ŠD

- Účastníci docházky do školní družiny se zařazují do oddělení.
- Podmínkou pro přijetí uchazeče je vyplněná přihláška, jejíž součástí je písemné sdělení o rozsahu docházky a způsobu odchodu účastníka z družiny.
- O přijetí účastníka rozhoduje ředitel školy do výše kapacity ŠD.
- Zájmové vzdělávání je poskytováno za úplaty. Výši úplaty splatnost stanoví ředitel tak, aby byla splatná před ukončením docházky nebo účasti v dané činnosti.
- Provozní dobu ŠD lze upravit podle místních podmínek.

3. Zájmové vzdělávání v ŠD se uskutečňuje:

- Pravidelnou zájmovou, výchovnou, rekreační nebo vzdělávací činností včetně přípravy na vyučování.
- Příležitostnou zájmovou, výchovnou, rekreační nebo vzdělávací činností včetně přípravy na vyučování.
- Osvětovou činností včetně shromažďování a poskytování informací pro účastníky, popřípadě i další osoby a činností vedoucí k prevenci rizikového chování, ...
- Individuální prací, zejména vytváření podmínek pro rozvoj nadání.
- Využitím otevřené nabídky spontánních činností.
- Vzdělávacími programy navazujícími na rámcové vzdělávací programy škol.

4. Formy zájmového vzdělávání

Pravidelná denní docházka, pravidelná docházka, nepravidelná docházka, příležitostná docházka.

5. Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

- Organizace vzdělávání účastníka se SVP vychází z obtíží účastníka ve vzdělávání, respektuje specifika účastníka, která mohou ovlivňovat jeho účast na aktivitách organizovaných ve školní družině. Škola i ŠD se opírá o doporučení a spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou (PPP) nebo speciálně pedagogickým centrem (SPC). Organizace a podmínky zapojení účastníka do aktivit školského zařízení jsou specifikovány v doporučení školského poradenského zařízení.
- Účastníkům se speciálními vzdělávacími potřebami bude podle stupně a charakteru jejich znevýhodnění věnována průběžná zvláštní péče.
- Důležitá je spolupráce vychovatelky s rodiči (zákonnými zástupci) účastníka, s třídním učitelem (učitelkou), speciálním pedagogem, vedením školy.

6. Materiální podmínky

- ŠD se organizačně člení na oddělení. Vzdělávací hodina trvá 60 minut.
- ŠD využívá pro provoz vlastní prostory i školní třídy, kde probíhá dopolední vyučování. Všechny svým vybavením a uspořádáním odpovídají potřebám dětí mladšího školního věku.
- Ke svým činnostem dále využívá i ostatní prostory školy, kde dbá na bezpečnost účastníků a na dodržování provozních řádů těchto prostor (tělocvična, cvičná kuchyňka, počítačové učebny, hřiště, ...).
- Jsou sledovány další možnosti doplňování a zlepšování materiálních podmínek pro všechny druhy činností, zejména pro výtvarné a sportovní činnosti i vybavení místností.

7. Personální podmínky

- Provoz ŠD je zajišťován podle zákona č. 563/2004 Sb. (Zákon o pedagogických pracovnících) zaměstnanci školy, kteří splňují podmínky pro práci ve školní družině.
- Každý pedagogický pracovník odpovídá za úroveň výchovně vzdělávací práce, bezprostředně ji řídí a podílí se na ní.
- Provádí komplexní pedagogickou činnost, rozvíjí zájmy, znalosti a tvořivé schopnosti dětí, specificky rozvíjí osobnost dítěte včetně usměrňování variantních výchovných metod a hodnocení jejich účinnosti.
- Chová se a jedná v souladu se společenskými pravidly, pedagogickými a metodickými zásadami výchovy a vzdělání dětí.
- Má vysokou míru empatie, vytváří příznivé sociální klima.

- Spolupracuje s vedením školy, třídními učiteli a rodiči, či zákonnými zástupci účastníků.
- Složení pracovníků zajišťuje co nejpestřejší skladbu vedení zájmových činností, vzájemně se doplňují ve svých specializacích i osobním zaměření. Dále se sebevzdělávají.
- Vedou určenou dokumentaci (příhlášky, přehled výchovně vzdělávací práce, docházkový sešit, deníček drobných úrazů).

8. Zásady a cíle zájmového vzdělávání

Zásady

- Rovný přístup
- Zohledňování vzdělávacích potřeb
- Vzájemná úcta, respekt, solidarita, důstojnosti, snášenlivost
- Bezplatné základní vzdělávání
- Svobodné šíření poznatků
- Zdokonalování procesu vzdělávání
-

Cíle

- Rozvoj osobnosti člověka
- Získání všeobecného vzdělání
- Pochopení a uplatňování zásad demokracie
- Pochopení a uplatňování rovnosti
- Utváření vědomí národní a státní příslušnosti
- Poznání světových a evropských hodnot
- Získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochrana
- Získání a uplatňování znalostí o bezpečnosti a ochraně zdraví

9. Získávání kompetencí

Odborné kompetence v zájmovém vzdělávání

Kompetence k realizaci zájmové činnosti

Účastník

- Rozvíjí své zájmy a nadání.
- Je schopen realizovat zájmovou činnost na úrovni, vzhledem ke schopnostem a věku.
- Vyjadřuje se přiměřeně a přesně v průběhu zájmové činnosti.
- Orientuje se v právní úpravě zájmové činnosti, vyhledává příslušné právní předpisy a je schopen s nimi pracovat.
- Umí efektivně hospodařit s prostředky při realizaci zájmové činnosti.
- Dbá na bezpečnost a ochranu zdraví při realizaci zájmové činnosti.
- Umí spolupracovat při realizaci zájmové činnosti.

Kompetence k aktivnímu využívání volného času

Účastník

- Umí rozlišit dobu pro plnění pracovních povinností, dobu pro plnění dalších povinností a volný čas.
- Dovede aktivně využívat volný čas.
- Umí plánovat, organizovat a řídit svůj volný čas.
- Umí posoudit vhodnost či nevhodnost komerčně nebo nekomerčně nabízené aktivity a umí říct NE na nevhodné aktivity.
- Má vytvořeny návyky k zdravému životnímu stylu, dokáže kompenzovat pracovní nasazení a stres vhodnými a přiměřenými aktivitami.
- Vyhledává a třídí informace vedoucí k výběru vhodných aktivit k seberealizaci dle osobních dispozic.
- Orientuje se v právní úpravě oblasti volného času, vyhledává příslušné právní předpisy a je schopen s nimi pracovat.
- Umí efektivně hospodařit s prostředky při aktivitách ve volném čase.
- Dbá na bezpečnost a ochranu zdraví při aktivitách ve volném čase.

Klíčové kompetence

Kompetence k učení – učí se s chutí, práci dokončí, klade si otázky, hledá odpovědi, všímá si souvislostí, poznatky uplatňuje v běžném životě.

Kompetence k řešení problémů – všímá si dění kolem sebe, rozlišuje správné a nesprávné, snaží se řešit situace, uvědomí si zodpovědnost za své řešení, započatou činnost dokončí.

Komunikativní kompetence – dokáže pojmenovat konkrétně, umí vyjádřit své myšlenky, ovládá slovní i mimoslovní komunikaci (gesta, mimiku). Děti umí mluvit i naslouchat! Využívá komunikačních prostředků (televize, rádio, internet, noviny). Kultivovaně a bez ostychu komunikuje s vrstevníky i dospělými.

Sociální a interpersonální kompetence – samostatně rozhoduje o svých činnostech, uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky. Projevuje ohleduplnost, citlivost, rozpozná nevhodné chování, nespravedlnost, agresivitu a šikanu. Spolupracuje ve skupině, dokáže se prosadit i podřídit – přijmout kompromis, respektuje jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.

Občanské kompetence – dítě si uvědomuje svoje práva, ale i svoje povinnosti, respektuje práva druhých, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu. Dovede se bránit a dovede bránit i druhé. Váží si tradic a kulturního dědictví, učí se je předávat dál.

Kompetence k trávení volného času – umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, orientuje se v možnostech smysluplnému trávení volného času, své zájmy rozvíjí jak při individuálních, tak v organizovaných činnostech. Dokáže odmítnout nevhodnou nabídku pro trávení volného času.

Průřezová témata

Průřezová témata reprezentují okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se významnou a nedílnou součástí základního vzdělávání. Vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost účastníka především v oblasti postojů a hodnot.

Osobnostní a sociální výchova – komunikace, mezilidské vztahy, rozvoj schopnosti poznávání sebe a ostatních, seberegulace, rozvoj kreativity, řešení problémů a rozhodovací dovednosti, etika, psychohygienu

Multikulturní výchova - lidské vztahy, princip sociálního smíru a solidarity, kulturní diference

Environmentální výchova - vztah člověka k prostředí, základní podmínky života, ekosystémy, lidské aktivity a problémy životního prostředí

Mediální výchova - práce v realizačním týmu, fungování a vliv médií ve společnosti

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech - objevujeme Evropu a svět, Evropa nás zajímá, jsme Evropané

10. Časový plán a obsah zájmového vzdělávání

- Délka a časový plán je sestaven pro jeden vzdělávací cyklus, pro účastníky 1. - 5. ročníku. Ti však nemusí využít celé délky cyklu a účastní se vzdělávání kratší dobu.
- Navazuje na ŠVP ZŠ, je inspirován kapitolou RVP pro 1. stupeň „Člověk a jeho svět“, která rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti účastníků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání.
- Účastníci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy, děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti. Utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují s místně i časově vzdálenějšími osobami, jevy a složitějšími ději. Učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi, všimnout si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvarů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat a přemýšlet o nich.
- Na základě poznání sebe a svých potřeb a porozumění světa kolem sebe se účastníci učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům, chápat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti. Při osvojování poznatků a dovedností se děti učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.

	ČLOVĚK A JEHO SVĚT
Člověk a jeho zdraví	Poznávání sebe sama, poučení o zdraví a nemocech, zdravotní prevence, osobní hygiena a čistota, poučení o úrazech, učení se ošetřit drobná poranění. Besedy na toto téma. Dodržování pitného režimu a poučení o vhodné skladbě jídelníčku. (kompetence komunikativní, sociální a interpersonální)
Lidé a čas	Budování a dodržování správného denního režimu, vytváření pravidelných návyků, umění správně a účelně využít svůj volný čas. (kompetence k trávení volného času)

Lidé kolem nás	Osvojení vhodného chování a vystupování, soužití v rodině, kolektivu třídy, družiny, na ulici, základní komunikace mezi lidmi, lidé s různým postižením, pomoc druhému, slušná mluva a základy společenského chování. Předcházení šikaně a patologicky negativním jevům. Charakterové vlastnosti. (Kompetence k řešení problému, komunikativní, sociální)
Místo, kde žijeme	Poznávání nejbližšího okolí, organizace školy, družiny, orientace v prostoru a čase, odhad vzdálenosti a času. Bezpečnost na cestě do školy, při vycházkách, dopravní výchova. (kompetence činnostní a občanské)
Rozmanitosti přírody	Vycházky a pobyt v přírodě, pozorování změn, využití encyklopedií, následné výtvarné zpracování, péče o pokojové rostliny, ekologická výchova – ochrana přírody, pravidla chování v přírodě. (kompetence k učení)

11. Pravidla chování, bezpečnost a hygienické podmínky

- Pro činnost ŠD platí stejná ustanovení o BOZP jako ve školním řádu.
- Pokud ŠD ke svojí činnosti využívá odborné učebny, řídí se příslušnými provozními řády těchto učeben.
- Všichni účastníci se chovají ve ŠD tak, aby neohrozili zdraví své ani nikoho jiného.
- Účastníci jsou na začátku docházky poučeni o BOZP a záznam o tomto poučení je uveden v přehledech výchovně vzdělávací práce jednotlivých oddělení (poučení probíhá též před každými prázdninami a mimořádnými akcemi (Přehled VVP).
- Nevolnost nebo úraz hlásí účastník okamžitě dospělé osobě, která zabezpečí první pomoc a informuje telefonicky rodiče nebo zákonné zástupce. Každý úraz je nutno evidovat – deníček úrazů (každé oddělení ŠD), kniha úrazů (ředitelna školy).
- ŠVP pro ŠD je utvářen na jeden vzdělávací cyklus (1. – 5. ročník ZŠ) a to z důvodu skladby oddělení a volnosti plánování.
- Vedoucí vychovatelka plánuje společně s ostatními pracovníky v souladu s celoročním plánem práce ŠD a měsíčními plány ŠD pouze takové činnosti, které neohrožují bezpečnost a zdraví účastníků a ke kterým mají odbornou pedagogickou způsobilost.
- K činnosti s účastníky lze využívat pouze vybavení a zařízení, které neohrožuje bezpečnost a zdraví všech přítomných.
- Pohyb účastníků mimo prostor školní družiny je povolen pouze se souhlasem příslušného pedagogického pracovníka (přecházení do jiných oddělení, k činnostem – tělocvična, učebna VPT, při odchodu do šatny).
- Pokud účastník zjistí nějakou závadu či nedostatek, jež by mohly ohrozit zdraví či bezpečnost osob, je povinen informovat o této skutečnosti vychovatelku či jiného pedagogického pracovníka.
- Účastníci mají zakázáno manipulovat s elektrickými spotřebiči, elektrickým zařízením.
- Do ŠD účastníci nenosí nebezpečné předměty a cennosti, škola nenesse za ztrátu cenností odpovědnost.
- Za účastníka, který byl ve škole a do ŠD se nedostaví, vychovatelka nezodpovídá.

- Doba pobytu v ŠD se řídí údaji na přihlášce, každá odchylka musí být písemná. Telefonická komunikace je při omlouvání účastníků možná pouze ve výjimečných a závažných případech.
- K ostatním v ŠD se chová kamarádsky, bez vyvolávání konfliktů, se svými problémy či potížemi se může kdykoliv svěřit vychovateli.
- Při styku s ostatními dospělými ve škole i na veřejnosti zachovává pravidla slušného chování.
- Pokud účastník soustavně narušuje školní řád a činnost ŠD, porušuje kázeň, ohrožuje zdraví své i jiných, nebo svévolně dlouhodobě nenavštěvuje ŠD, může být z rozhodnutí ředitele školy ze ŠD vyloučen.
- Účastníci jsou povinni řádně pečovat o propůjčený majetek školy, ochraňovat jej před ztrátou a poškozením.
- U každého svévolného poškození nebo zničení majetku školy, majetku žáků, učitelů či jiných osob žákem je vyžadována úhrada od rodičů žáka, který poškození způsobil, při závažnější škodě nebo nemožnosti vyšetřit náhradu škody s rodiči je vznik škody hlášen Polici ČR, případně orgánům sociální péče.
- Ztráty věcí hlásí účastníci neprodleně svému vychovateli. Dbají však na dostatečné zajištění svých věcí.
- Při nahlášení krádeže účastníkem se o události pořídí záznam na základě výpovědi poškozeného, věc se předá orgánům činným v trestném řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo žák bude poučen, že má tuto možnost.

12. Dokumentace ŠD

- Přihlášky do školní družiny
- Přehled výchovně vzdělávací práce
- Docházkový sešit (ranní provoz)
- Sešit úrazů
- Měsíční plány
- Program zájmového vzdělávání ve školní družině
- Řád školní družiny